ततो रुद्धे शकन्मूत्रे सैन्यमासीत् सुदुःखितं । तथागतमभिप्रेक्ष्य पर्य्यपृच्छत् स पार्थिवः । १०२२०
तपोनित्यस्य वृद्धस्य रोषणस्य विशेषतः । केनापकृतमद्येह भार्गवस्य महात्मनः ।
ज्ञातं वा यदि वाऽज्ञातं तद्भुतं ब्रूत माचिरं । तमूचुः सैनिकाः सर्व्वे न विद्मोऽपकृतं वयं ।
सर्व्वोपायैर्यथाकामं भवांस्तदधिगच्छतु । ततः स पृथिवीपालः साम्ना चोग्रेण च स्वयं ।
पर्य्यपृच्छत् सुहृद्वर्गं पर्य्यजानन्न चैव ते । आनाहार्त्तं ततो दृष्ट्वा तत्सैन्यमसुखार्दितं ।
पितरं दुःखितं दृष्ट्वा सुकन्येदमथाब्रवीत् । मयाऽटन्येह वल्मीके दृष्टं सत्त्वमभिज्वलत् । १०२२५
खद्योतवदभिज्ञातं तन्मया विद्धमन्तिकात् । एतच्छ्रुत्वा तु वल्मीकं शर्य्यातिस्तूर्णमभ्ययात् ।
तत्रापश्यत्तपोवृद्धं वयोवृद्धञ्च भार्गवं । अथाचदथ सैन्यार्थं प्राञ्जलिः पृथिवीपतिः ।
अज्ञानाद्बालया यत्ते कृतं तत्क्षन्तुमर्हसि । ततोऽब्रवीन्महीपालं च्यवनो भार्गवस्तदा ।
अपमानादहं विद्धो ह्यनया दर्पपूर्व्वया । रूपौदार्य्यसमायुक्तां लोभमोहबलात्कृतां ।
तामेव प्रतिगृह्याहं राजन् दुहितरं तव । क्षंस्यामीति महीपाल सत्यमेतद्ब्रवीमि ते । १०२३०
॥ लोमश उवाच ॥ ऋषेर्व्वचनमाज्ञाय शर्य्यातिरविचारयन् । ददौ दुहितरं तस्मै च्यवनाय महात्मने ।
प्रतिगृह्य च तां कन्यां भगवान् प्रससाद ह । प्राप्तप्रसादो राजा वै ससैन्यः पुरमाव्रजत् ।
सुकन्याऽपि पतिं लब्ध्वा तपस्विनमनिन्दिता । नित्यं पर्य्यचरत् प्रीत्या तपसा नियमेन च ।
अग्नीनामतिथीनाञ्च शुश्रूषुरनसूयिका । समाराधयत क्षिप्रं च्यवनं सा शुभानना ।
इतिश्रीमहाभारते आरण्यपर्व्वणि तीर्थयात्रापर्व्वणि सुकन्योपाख्याने द्वाविंशत्यधिकशततोऽध्यायः ॥ १२२ ॥
॥ लोमश उवाच ॥ कस्यचित्त्वथ कालस्य त्रिदशावश्विनौ नृप । कृताभिषेकां विवृतां सुकन्यां तामपश्यतां । १०२३५
तां दृष्ट्वा दर्शनीयाङ्गीं देवराजसुतामिव । ऊचतुः समभिद्रुत्य नासत्यावश्विनाविदं ।
कस्य त्वमसि वामोरु वनेऽस्मिन् किङ्करोषि च । इच्छाव भद्रे ज्ञातुं त्वां तत्त्वमाख्याहि शोभने ।
ततः सुकन्या सव्रीडा तावुवाच सुरोत्तमौ । शर्य्यातितनयां वित्तं भार्य्यां मां च्यवनस्य च ।
अथाश्विनौ प्रहस्यैतामब्रूतां पुनरेव तु । कथं त्वमसि कल्याणि पित्रा दत्ता गताध्वने ।
भ्राजसेऽस्मिन् वने भीरु विद्युत्सौदामिनी यथा । न देवेष्वपि तुल्यां हि त्वया पश्याव भाविनि । १०२४०
अनाभरणसम्पन्ना परमाम्बरवर्ज्जिता । शोभयस्यधिकं भद्रे वनमप्यनलङ्कृता ।
सर्व्वाभरणसम्पन्ना परमाम्बरधारिणी । शोभसे त्वनवद्याङ्गि नत्वेवं मलपङ्किनी ।
कस्मादेवंविधा भूत्वा जराजर्ज्जरितं पतिं । त्वमुपास्से ह कल्याणि कामभोगबहिष्कृतं ।
असमर्थं परित्राणे पोषणे च शुचिस्मिते । सा त्वं च्यवनमुत्सृज्य वरयस्वैकमावयोः ।
पत्यर्थं देवगर्भाभे मा वृथा यौवनं कृथाः । एवमुक्ता सुकन्याऽपि सुरौ ताविदमब्रवीत् । १०२४५
रताऽहं च्यवने पत्यौ मैवं मां पर्य्यशङ्किथाः । तावब्रूतां पुनस्तेनामावां देवभिषग्वरौ ।
युवानं रूपसम्पन्नं करिष्यावः पतिं तव । ततस्तस्यावयोश्चैव वृणीष्वान्यतमं पतिं ।
एतेन समयेनैनमामन्त्रय पतिं शुभे । सा तयोर्व्वचनाद्राजन्नुपसङ्गम्य भार्गवं ।